

Stajerc

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseratov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

„Stajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje. Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krome, za pol in četrt leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računari naročnino z ozirom na višokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne številke se prodajajo po 6 v. Uredništvo in upravljanje se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje št. 3.

Štev. 25.

V Ptuj v nedeljo dne 19. junija 1910.

XI. letnik.

Slovenska „politika.“

Pred okroglo 10 leti je izšla prva številka našega lista „Stajerca.“ Bila je iskra v sod sodnika! In neki slovenski kmet nam je takrat pisal: Ena sama številka „Stajerca“ napravila je več koristi nego celi letniki ostalega slovenskega časopisja. Neki slovenski krčmar pa je pribil prvo številko „Stajerca“ na vrata svoje hiše in je rekel: Naj vsi čitajo resnico, ki se jo doslej noben slovenski list ni upal izpregovoriti. Zakaj to pripovedujemo? Mi se res ne bahamo, da živi naš list že deset let, čeprav so nasprotniki vsako leto desetkrat prorokovali, da grè z nami h koncu. Ej, mi se ne hvalimo, kajti naši uspehi in naše zmage so nam hvale dovolj. Po redati hoteli smo le dejstvo, da je naš „Stajerc“ ugodil veliki potrebi slovenskega ljudstva. Rekli so, da je naš list bič za sovražnike ljudstva, — in mi smo odkrivali rak-rane na truplu tega izmozganega ljudstva, mi smo odkrivali umazanost in blato, ki se je šopirilo v pozni „rešitelja naroda“, — mi smo bili podobni zdravniku, ki se ne vstraši odrezati nogo bolniku, ako vè, da je bolnikovo življenje od tega odvisno... Naši sovražniki mečejo v divjem sovraštvu strup na nas, ali tega ne morejo zadržati, da smo mi vedno za ljudstvo delali, da se nismo pred nikomur vstrašili... Buditelji, stvarilci, bojevniki smo bili, in vse blato, ki so ga na nas metali, padlo je na napadalce same nazaj...

Odkrito povemo: „Stajerca“ bi ne bilo treba, ako bi imela slovenska „politika“ le količnik ljudskega, gospodarsko koristnega na sebi. Ali ta slovenska „politika“, boljše rečeno: ta politika slovenskih zatiralcev in izkoriščevalcev je morala najdeti državni odpor. In „Stajerc“ ne pomeni drugega, nego odločni in brezobzirni boj proti tistim, ki zlorablajo narodnjaške prazne besede v svoje namene, ki ženejo ljudstvo v prepad, ki so krivi beraštvo slovenskega ljudstva... Tako je „Stajerc“ moral priti in ko bi ga pred 10. leti ne bi bili ustanovili, potem bi se ga moralo danes uresničiti...

Slovenska „politika“... Tisti, ki našega slovenskega ljudstva ne poznajo ali pa slabo poznajo, vrezali so temu vbogemu ljudstvu vse grehe slovenske „politike“ na rovež. Mi pa poznamo to slovensko ljudstvo na spodnjem Štajerskem in Koroškem. Mi vemo, da je ljudstvo samo nedolžno nad grdimi grehi prvaške „politike“. Mi vemo, da je ljudstvo samo v svojem sreču tudi nesrečni „politiki“ nasprotno, — in mi vemo, da nikdo slovenskemu ljudstvu toliko sramote in škode naredil ni, nego slovenski „političarji“... Zato govorimo v imenu ljudstva, ako nastopamo odločno proti tej brezvestni prvaški hujškariji, ki se šopiri pod imenom „slovenske“ ali celo „vseslovenske“ politike... Kaj za sto vragov je na tej „slovenski politiki“? Pred par desetletji, za celo pred par

leti je bila ta „politika“ vsaj na jeziku „cesarska“, „avstrijska“, „zvesta domovini“ in „vnetja za gospodarski napredek“... Ej, jokali bi lahko krvave solze nad temi časi! Geslo „očeta Slovencev“, kranjskega dr. Bleiweissa, se je glasilo po pruskem vzorcu: „Vse za vero, dom, cesarja“... In v par letih se je vse spremenilo. Prvaki so v divjem sovraštvu vrgli vse nekdanje vzore čez krov, udali so se edino zagriženi narodnjaški gonji, — pregnati hočejo Nemce in Nemcem prijazne Slovence, da bi imeli potem priliko, izkoriščati „verno slovensko ljudstvo“ do mozga in kostij. Iz tega vzroka so prvaški „politikastr“ pričeli v štajerskem deželnem zboru na komando čeških veleizdajalcev s svojo brezvestno obstrukcijo, — iz tega vzroka so se slovenski poslanci v državnem zboru združili s češkimi nasprotniki Avstrije, z Rusi in Srbi, — iz tega vzroka so prvaki v Ljubljani vrgli cesarjevo sliko iz okna in jo nadomestili z obris srbskega prestolonaslednika, — iz tega vzroka so v času nevarnosti srbske vojne po ljubljanskih ulicah vpili „živijo Srbija“ — ali naj nadaljujemo? Vse to je znano... Prvaška „politika“ hoče iz slovenskega ljudstva napraviti narod protiaustrijskih ustašev!

V teh oblikah se giblje slavna „slovenska politika“. In ljudstvo? To ljudstvo gleda z otroškimi očmi na svoje „rešitelje“ in trpi v bedi in umira v lakoti... Kajti tudi v gospodarskem oziru so prvaki slovenskemu ljudstvu le grozovito škodovali. Z bojkotom Nemcev so povzročili nemški bojkot: nemški kupci kmetijskih pridelkov ne pridejo več v naše pokrajine. Bojijo se tolovajskih napadov narodnjaške bande, ne pustijo se zaničevati v deželi, kjer pustijo svoj denar. Prvaki seveda se temu smejijo, — slovenski, nedolžni kmet pa trpi v revščini in plačuje s svojim trpljenjem grehe prvaške politike. Kako velikanska je beda v slovenskih pokrajinah, gmotna in duševna beda, — in kdo je kriv? Prvaki so zabranili slovenski mladini, da se nemščine uči, prisilili pa so to mladino, da se izseljuje v Ameriko in Nemčijo, — prvaki so pridigovali bojkot proti Nemcem, njih lastni „narodni“ trgovci pa so Nemcem ceneje prodajali nego Slovincem, — prvaki so delali „kšefte“ z Nemci, slovenskim kmetom pa so to prepovedovali, — prvaki so ljudstvo gnali v prepad in danes je veliko zamujenega... Danes troštajo slovensko ljudstvo za „narodnimi“ frazami, ali pomagalo to nikomur ne bode!

„Slovenstvo“, ej „slovenstvo“, to je tej gospodi prva in zadnja beseda! In zdaj so pričeli v „narodni obrambi“ delati. Slovincem na štajerski in koroški jezikovni meji pošiljajo stare časopise, da jih „rešijo“. Denar nabirajo za „obmejne slovenske brate“, podelijo pa ta denar korumpiranim „kšefts“ „politikom. Kranjce vabijo na Koroško in Štajersko, da naj posestva nakupujejo in s pomočjo kranjsko-hrvatskih denarnih zavodov se jim to tudi posreči. Ali posledica? Kranjski hujskači in sebičneži ogolju-

fajo naše kmete za njih gozdove, potem pa porajajo te gozdove in — kjer je bila krasna pokrajina, je v par letih žalostna puščava...

Takšna je posledica prvaške „politike“! **Bodite Slovenci, ali ne pustite se gospodarsko in duševno ubiti!** Prvaki vas hočejo v gospodarskem oziru na beraško palico spraviti, v političnem oziru pa vas hočejo prisiliti v protiaustrijsko veleizdajstvo...

Mi vemo, da ljudstvo tej politiki ne bode sledilo! In tako je prvaška gonja le nekaj mimoidočega, nekaj, kar nima stalnega pomena! Ljudstvo mora premagati ljudske zapeljivce!

Politični pregled.

Politični položaj. Danes, ko te vrstice pišemo, se bode na Dunaju mnogo velepomembnega odločilo. Grè se namreč za obstoj vlade barona Bienertha, ki zamore čez vprašanje italijanske univerze pasti. Morda poročamo v prihodnji številki že o novi vladi.

Koliko košta avstrijsko vojaštvo? Povprečno košta en mož avstrijske armade na leto: pri infanteriji 445 K, pri lovcih 452 K, pri kavaleriji 816 K, pri poljski artiljeriji 700 K, pri pionirjih 492 K in pri vožnji 1000 K. En infanterijski polk košta na leto okroglo 630.000 K, en kavalerijski polk 840.000 K, en artiljerijska brigada pa več kot 1 milijon kron. V tem seveda t. zv. „Ausrüstung“ ni vračunjena. Nova repetirska puška, ki je preje 80 K koštala, stane danes le 60 K. Stare Wernld-puške (okroglo 400.000 kosov) se je po 1 K 40 v prodalo. — Tako se meče krvave denarje vbogih davkoplačevalcev skozi okno!

Nova vojna postava bode, kakor poročajo listi, kmalu gotova. Ako bi poslanci državnega zbora povišane stroške dveletne vojaške službe za previseko smatrali, potem hoče vlada pri triletni službi ostati. Po našem mnenju bi se lahko pač mnogo žrtvovalo, da se vpelje 2 letno vojaško službo.

Nemški cesar Viljem II pride glasom časniških poročil v jeseni tega leta na Dunaj. Preje se bode lovov našega prestolonaslednika udeležil.

Ogrske volitve so zdaj popolnoma gotove. Izvoljenih je bilo: Narodna stranka dela 248 poslancev (to je vladina stranka!); Košutova stranka 47; Justhova stranka 57; ljudska stranka 13; Rumuni 5; Slovaki 3; brez stranke 17; 48 ti brez stranke 16; demokrati 2; kmetska stranka 3 in kršč. socialci 1. Poleg tega je 21 ožjih volitev. Kakor se vidi, je Khuen-Hedervaryjeva vlada popolnoma zmagala.

Košut in klerikalci. Čudne stvari se godijo po svetu: tisti Košut, ki je sin veleizdajalnega upornika, ki je bil vedno vroči sovražnik Avstrije, proti kateremu se je voditelj avstrijskih klerikalcev dr. Lueger tako vroče boril, — ta Košut grè zdaj roka v roki z ogrskimi klerikalci. Je pač resnica: klerikalci vseh narodov bi se tudi s hudičem zvezali, da dosežejo svoje črne cilje.

Požig iz političnih vzrokov. V vasi Okula na Ogrskem so hoteli izvolitev novega župana praznovati. Pristaži podleglega kandidata pa so vas

na dveh straneh zažgali. Cerkev in mnogo hiš je pogorelo! To je madžaronska „kultura“!

Madžaronska jeza. Razni občinski zastopi na Madžarskem so sklenili, da ne priredè ob cesarjevem rojstnem dnevu nobene veselice več. S tem hočejo cesarja „kaznovati“, ker je Košutova banda pri volitvah tako temeljito zgorela.

Za bosanski-hercegovski deželni zbor imenoval je cesar Turka Ali Beg Firdusa za predsednika in Srba Vojislava Sola ter Hrvata Nikola Mandić za podpredsednika.

Novi bosanski deželni zbor se je 15. t. m. po deželnemu šefu generalu Veresanin otvoril. Otvoritev je bila slavnostna in je končala z „živio“-klici na vladarja.

Poliskušeni napad. Iz Serajeva se poroča: Ko se je deželni šef general Veresanin peljal v odprtem vozu k otvoritvi bosanskega deželnega zbora, ustrelil je anarhist Bogdan Karajić petkrat nanj, brez da bi ga zadel. S šestu krogljivo se je anarhist sam ustrelil.

Proti konkordatu na Španskem je izdal kralj posebno postavu. Doslej je bila na Španskem edino katoliška vera državno priznana. Zdaj pa so vse vere enakopravne. Med klerikalci vlada veliko razburjenje. Pomisliti pa bi morali, da so ravno fanatični klerikalci Španijo na beraško palico spravili.

Politični umor. Iz Carigrada se poroča, da so zarotniki ustrelili glavnega urednika lista „Sada i millet“, ker je ta list proti Mladoturkom pisal.

V Perziji je množica napadla dva Rusa in jih ubila. Ruska vlada je odločno protestirala.

Dopisi.

Ptujska gora. (Pozor!!!) Gospod Repa na Ptujski gori dobil je pred kratkem neko pismo, ki je datirano „Windischbühel 21. maja 1910.“ V pismu se dolži znanega narodnjaka Kupčiča raznih hudih stvari, ki jih je baje svoj čas zlasti v Ankensteinu zakrivil. Pismo pa je žalibog nepodpisano. Mi bi radi celo zadevo natanko poizvedeli. Zato prosimo dotičnega pisca, naj nam takoj naznani svoj naslov. Samoumevno je, da ostane njegovo ime popolnoma tajno. Prosimo torej, da naj dotičnik ali gosp. Repi ali pa uredništvu „Štajerca“ svojo addresso naznani. Zahvaljujemo se že naprej! Pravica mora na dan.

Iz Ptujske gore. Kakor znano nas je vse na spodnjem Štajerskem suša obiskala. Vsled tega je leta 1908 okrajni zastop v Ptuj sklical v „Vereinshaus“ v Ptuj veliki shod in povabil vse župane kakor tudi poslance prizadetih krajev. Na tem shodu sta nemška poslanca Ornig in Malik držala daljše govore, v katerih sta razjasnila žalostni položaj kmetijstva in da mora država takoj pomagati, ako noče da bi spodnještajerski kmeti prišli na boben. Tega shoda se je celo Ploj udeležil in je obetal, da bo vse storil, da se kmetom pomaga. Nato je tajnik okrajnega odbora v Ptuj prebral resolucijo, v kateri se je med drugim zahtevala hitra pomoč. Navzočih je bilo dosti županov, kateri so svoje pečate na to resolucijo pritisnili; med temi je tudi bil gorski župan Topolovec. Ja, tisti čas je bil sam prepričan, da se mora kmetu pomagati;

in glej čudo, ko pride domu, ga znani hujskač učitelj Klemenčič takoj pregovori, da naj vloži protest proti sklenjeni resoluciji, da kmeti zaradi tega ne potrebujejo podpore, ker jo nemški okrajni zastop prosil! To da bi narodnjaški politiki škodovalo! Kaj mar, ako tudi kmetom protest škoduje. Iz tega vzroka napiše Jurček na glavarstvo protest, da ne potrebujemo podpore! Vlada pa je vendar takorekoč posila dala podporo in sicer v odpisu davka kakor tudi pri senu in slami. In kaj se sedaj zgodi? Gorski narodnjaki Kupčič in Jurček kot rihtar ter Klemenčič so veliki del podpore zadržali; nekateri siromaki, kateri so za podporo prosili, so dobavljali po 30 kg, narodnjaki pa po 1500 kg!!! Ena sirota vdova z večimi otroci je imela 4 glave živali, ni dobila nič; akoravno sta dva druga odbornika prosila zanj, je rekel Jurček Topolovec: tej ne dam nič, ker je meni dekle odgovarjala, kar sploh ni resnica bila. Ja Jurček, je to nestrankarsko? Ker je bila lansko leto v drugi suši, so rihtarja Jurčeka Topolovec občani nagovarjali, da naj prosil za podporo kuruze, sena in soli. Jurček je pa večinoma odgovarjal: Saj še ne cerkavleš!? Je to zastopnik občine? Doklade na 150% zvišati, to zna Jurček, ljudstvu pomagati, tega ne zna! Ker pa je država v drugi poslala podporo tako rekoč posili, jo mora Jurček deliti in kako zna on deliti, naj označi sledeči slučaj: Dva posestnika dobila podporo soli eden dan in sicer eden 50 kg, drugi 18 kg, prvi ima denar naložen, drugi 400 K dolga; živali sta v tistem času imela oba glih! Za zadnega pride žena po sol, ji Jurček pravi: Ker je tvoj mož tak, ne dobiš več kot 18 kg!!! — To je nesramni škandal! — Znani Gojkovič je to sol pripeljal iz Ptuja in računil za vsakih sto kil 80 v. On pa ima kamnolom 3 km dalje in morajo vozniki na Ptuj za 40 v kamenje voziti! Ja, kšeft je kšeft. Za zgoraj omenjene trditve ima „Štajero“ pričue na razpolago! Kaj pa k temu pristranskemu uradovanju rečejo oblasti? Naj še bo označeno, pa je postajevodja Planinc z narodnjaki Klemenčič, Topolovec in Kupčič napitni brat, iz tega vzroka ni čuda, da se na Gori godijo stvari, katere prekosijo ruske razmere. Zatoraj si želijo narodnjaki, da bi pod blaženo Rusijo spadali, da bi lažje ljudstvo izkoriščevali in pod korbačom držali! Zatoraj mora biti naš klic: Proč s hujskači in dolžnost je naprej postavljeneh, da nas oprostijo od izkoriščevalcev!!

Sitež pri Stopercih. (V odgovor dopisumu v „Slov. Gospodarju“ z dne 9. t. m.) Dopisun piše, da je bil Jelcov pomočnik iz „rajha“. To se je gotovo Vrabčiču sanjalo in Vrabec je takoj znanemu Kečeku naznanil. Šmentana para, to je za „Gospodarja“ dober dopis! Ja, to presega modrost Salamona, torej imata Vrabčič in Keček Moravsko za „rajh“; namreč od Moravske je navedeni pomočnik doma. — Nadalje se očita g. Jelc, da mu „Südmarch“ ne da nobenega dela. Je res, pa da ga z denarjem podpira, pa le zamoreta klerikalno-narodnjaška petelina pisati, ker tega gotovo sama ne verjameta. Keček še je malo dal domačim obrtnikom zaslužiti. Pa kruh jim iz ust trgati, to pa dobro razume. Jelc pa se poživža

na take klerikalne fanšilivce. Po časnikih obrekujejo klerikalci in narodnjaki, da je grob ako človek bere. Njih značaje pa vse druga predstavljajo. Tako n. p. v Stopercih so se združili, da jim je bilo mogoče iztuhitati, da se Pa kot častni občan izvoli. Ja kaj neki pa je Pa za Stoperce v gospodarskem oziru storil? Te pač nobeden Stopercan ne ve . . .

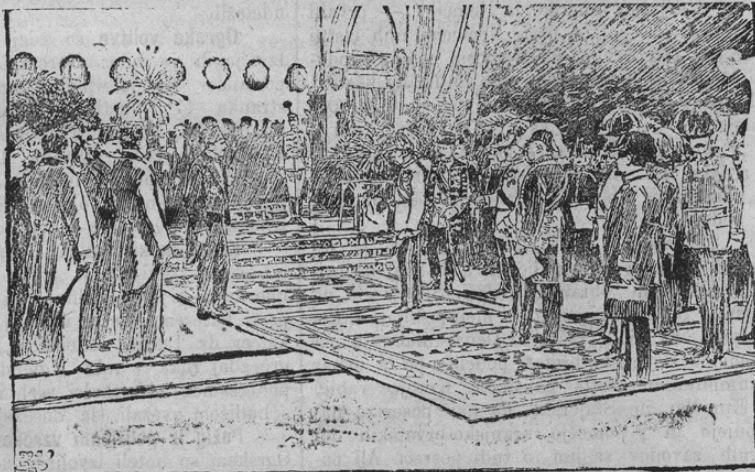
Ormož. Pretečeno nedeljo imeli so naši vaki v svoji kobačiji, imenovani „otroški predali vrtec“ kamorni koncert. Prišlece, par maldeljov z že precej odvetvenimi jungfercami pzdrazil je v imenu „künstjakov“ prvi ormoški muzikus, pisatelj in lepopiesec s križecom, šofar Potočnik. Nekaj poslušalcev se je izrazilo, da se je dalo pri koncertu bolje spat kakor v hlah senčici. Živijo „narodna godba!“ Živijo naš pospešitelj, šofar Potočnik!

Konjice. Nekateri kranjski privandranci postajajo dan za dnevom bolj vsiljivi. Čudno je pri temu le, da jih celo nemške graščine popirajo. Kranjske pravaške banke, ki so v zvezi s ruskimi in srbskimi ter češkimi, dajejo vsilivim Kranjecem potrebno podporo, da ti potražajerske domačine izpodrinejo. Graščina W. dischgrätz n. p. ima velike posesti na Pohorju in na konjiški Gori. Doslej imel je pravico do bavanja lesa neki naprednjak. Ali zdaj kranjski direktor Clarici to pravico nekemu kranjskemu lesnemu trgovcu Srabotjaku oddaje čeprav tudi za graščino slabšimi pogoji. Prvi odjemalec je n. pr. kole pod 12 cm sprijemal; sedanji pa niti takih pod 18 cm. vzame. Kar je slabega, to Kranjec vse odkloni, prejšnji odjemalec pa je moral vse sprejeti. Zanimiva pa je stvar pri parceli „Župnik.“ Tako so preje pohorski kmetje plačavali 12 do 15 pri kubičnemu metru. Sedanji kranjski odjemalec pa plačuje le 7—9 K. Drugi so morali v postopranske stroške sami plačati; Kranjec naredi gozdar Rezabek vsa dela, čeprav trdi, da ima grozno veliko s svojo službo opraviti. Ali ima ta Rezabek res toliko opraviti, potem se čudimo, kako boče svojo za 12000 K kupljeno posestvo oskrboval. K sreči je na tej posesti neki servitut, katerega je Rezabek vsak čas na 600 K cenil; danes pa, ko je sam lastnik in graščinski uradnik, ga ceni na 2000 K. Vse to so čudne stvari! Doslej je tudi graščina skrbel, da so bili njeni uradniki v političnem oziru nestranskarški. Ali pri raznih volitvah zadnjem času je adjunkt Bergles prav navdano za prvaške hujskače agitiral. Radovedni smo koliko časa bode to podpiranje kranjske hujskarije še trajalo. Kmetje domačini so zelo nezadovoljni s tem postopanjem in pravijo, da ni hlapič graščinskih uradnikov.

Dol pri Hrastniku. Ljubi „Štajerc“, zopet nekaj novega! Pretekli teden je bila naša cerkev žegnana od škofa. Drugi dan pa se vršila sv. birma. A kaj zagledamo na šofar Hrvatsko fano! Rekel sem enemu Dolanu, je načelnik šole, kako to, da se take stvari šole obeša. Šel sem potem vse mogoče iskati; načelnik šole ni na Dolu, nadzornik pa še dalje proč. Tako nisem mogel z nikom govoriti, da bi jih bil podučil. Povedal mi omenjeni mož, da nadučitelj je bil celi čas s tega življenja nekje, kjer se ni mogel nadekati kako naj se pri nas na Avstrijskem dekoro ako škof pride, ako je cesarjev god ali kaj zega. Zaradi tega pa take reči naprej pride. Morda pa je to še vse od tistega časa, ko bil neki debeli Podmenik „Obmann“, da se mu zmirom na gasilni „turn“ in na šolo trikolorebešati. Ko so cerkev zidali in vse dosegli, niti dali trikolore gori. In kaj je bilo? Njuter je trikolore zmanjkala; namesto nje pa visela gori umazana, raztrgana srajca. Neki rčan je rekel: To vendar ni mogoče, da so vsi svetniki Slovenci . . . Moj ljubi „Štajerc“ tako se godi pri nas na Dolu! Tukaj je murrudarjev in fantje bi se morali tudi kaj neškega učiti. Ali kaj pomaga? V šoli se nobenemske besede ne sliši! To je zelo slabonaša mladina. Slišimo, da je dobil „Deutscher Schulverein“ zdaj mnogo denarja. Kaj ko bi to stvar v roke vzeli in nekaj bi nam našibrotiniki od industrije pomagali? Tako bi uresničila nemška šola na Dolu! Seveda, kadacar ali prvaški nadučitelj bi potem jetiko bila. Naša mladina pa bi imela velikanski

Naš cesar v Bozni.

Poročali smo že v zadnjih številkah, da je sivolasi naš vladar Franc Jožef I. napravil potovanje v anektirani dve deželi Bozno in Hercegovino. Vkljub visoki svoji starosti je hotel cesar nove svoje podanike osebno pozdraviti. Prebivalstvo ga je povsod z velikim navdušenjem sprejelo. Naša slika kaže sprejem cesarja v Serajevi i. s. v hipu, ko drži župan mesta Kulović pozdravni nagovor. Okrog so zbrani voditelji raznih oblastinj.

Begrüßung des Kaisers durch den Bürgermeister von Serajewo.